

Linearna algebra - 6. auditorne vježbe

1. Odredite dvije različite linearne kombinacije vektora $\mathbf{a} = (1, 3)$, $\mathbf{b} = (2, 7)$ i $\mathbf{c} = (1, 5)$ koje su jednake vektoru $\mathbf{v} = (0, 1)$.

Tražimo skalare $\alpha, \beta, \gamma \in \mathbb{R}$ takve da vrijedi

$$\alpha \vec{a} + \beta \vec{b} + \gamma \vec{c} = \vec{v}$$

$$\Leftrightarrow (\alpha + 2\beta + \gamma, 3\alpha + 7\beta + 5\gamma) = (0, 1).$$

Pripadni sustav linearnih jednadžbi rješavamo Gaussovom eliminacijama:

$$\left[\begin{array}{ccc|c} 1 & 2 & 1 & 0 \\ 3 & 7 & 5 & 1 \end{array} \right] \xrightarrow{1 \cdot (-3)} \sim \left[\begin{array}{ccc|c} 1 & 2 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 2 & 1 \end{array} \right] \xrightarrow{1 \cdot (-2)} \sim \left[\begin{array}{ccc|c} 1 & 0 & -3 & -2 \\ 0 & 1 & 2 & 1 \end{array} \right] \Rightarrow \alpha = -2 + 3\gamma$$

Stavljajući $\gamma = t$, $t \in \mathbb{R}$, dobivamo jednoparametarsko rješenje

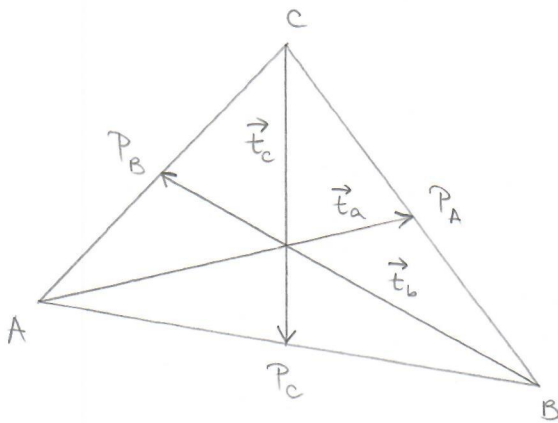
$$\begin{bmatrix} \alpha \\ \beta \\ \gamma \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -2 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix} + t \begin{bmatrix} 3 \\ -2 \\ 1 \end{bmatrix}, \quad t \in \mathbb{R}.$$

Odabirom različitih vrijednosti parametra t dobivamo različite tražene linearne kombinacije. Na primjer, za $t=0$ i $t=1$ imamo

$$\vec{v} = -2\vec{a} + \vec{b} = \vec{a} - \vec{b} + \vec{c}.$$

2. Neka su \vec{t}_a , \vec{t}_b i \vec{t}_c vektori težišnica proizvoljno odabranog trokuta. Dokažite

$$\vec{t}_a + \vec{t}_b + \vec{t}_c = \vec{0}.$$

Vrijedi:

$$\vec{t}_a = \vec{AB} + \vec{BP}_A = \vec{AB} + \frac{1}{2} \vec{BC},$$

$$\vec{t}_b = \vec{BC} + \vec{CP}_B = \vec{BC} + \frac{1}{2} \vec{CA},$$

$$\vec{t}_c = \vec{CA} + \vec{AP}_C = \vec{CA} + \frac{1}{2} \vec{AB}.$$

Zbrajanjem ovih jednakosti dobivamo

$$\vec{t}_a + \vec{t}_b + \vec{t}_c = \frac{3}{2} (\underbrace{\vec{AB} + \vec{BC} + \vec{CA}}_{=\vec{0}}) = \vec{0}.$$

(Geometrijski: vektori težišnica proizvoljno odabranog trokuta se podudaraju s vektorima stranica nekog drugog trokuta.)

3. (a) Trokuti $A_1B_1C_1$ i $A_2B_2C_2$ imaju redom težišta T_1 i T_2 . Dokažite da vrijedi

$$\overrightarrow{A_1A_2} + \overrightarrow{B_1B_2} + \overrightarrow{C_1C_2} = 3\overrightarrow{T_1T_2}.$$

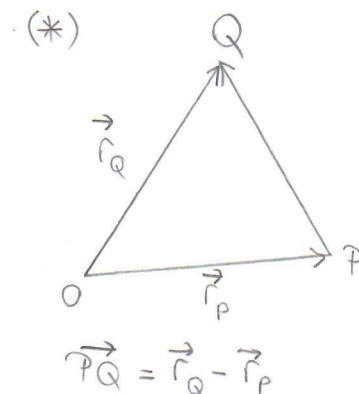
(b) U trokutu ABC su A' , B' i C' redom polovišta stranica \overline{BC} , \overline{CA} i \overline{AB} . Dokažite da trokuti ABC i $A'B'C'$ imaju zajedničko težište.

(a) Općenito, ako je T težište trokuta ABC , onda za radijus-vektore točaka T , A , B i C vrijedi

$$\vec{r}_T = \frac{1}{3}(\vec{r}_A + \vec{r}_B + \vec{r}_C).$$

Sada imamo:

$$\begin{aligned} \overrightarrow{A_1A_2} + \overrightarrow{B_1B_2} + \overrightarrow{C_1C_2} &= (\vec{r}_{A_2} - \vec{r}_{A_1}) + (\vec{r}_{B_2} - \vec{r}_{B_1}) + (\vec{r}_{C_2} - \vec{r}_{C_1}) \\ &= (\vec{r}_{A_2} + \vec{r}_{B_2} + \vec{r}_{C_2}) - (\vec{r}_{A_1} + \vec{r}_{B_1} + \vec{r}_{C_1}) \\ &\stackrel{(*)}{=} 3\vec{r}_{T_2} - 3\vec{r}_{T_1} \\ &= 3(\vec{r}_{T_2} - \vec{r}_{T_1}) = 3\overrightarrow{T_1T_2}. \end{aligned}$$

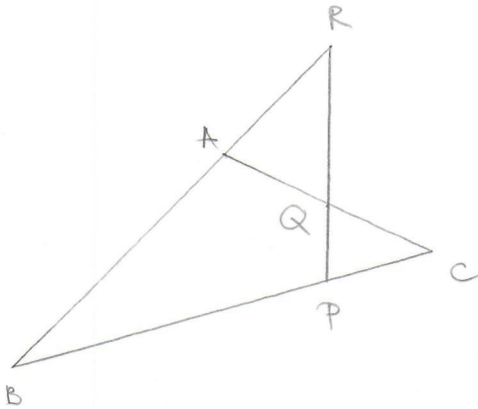
(b) Neka su T , T' redom težišta trokuta ABC i $A'B'C'$. Prema (a) podzadatku

$$\overrightarrow{AA'} + \overrightarrow{BB'} + \overrightarrow{CC'} = 3\overrightarrow{TT'},$$

a budući da su $\overrightarrow{AA'}$, $\overrightarrow{BB'}$ i $\overrightarrow{CC'}$ vektori težišnica trokuta ABC , prema prethodnom je zadataku njihov zbroj jednak nul-vektoru.

Dakle, $\overrightarrow{TT'} = \vec{0}$ pa se točke T i T' podudaraju.

4. U trokutu ABC točka Q je polovište stranice \overline{CA} , a točke P i R su takve da vrijedi $\overrightarrow{BP} = 3\overrightarrow{PC}$ i $2\overrightarrow{RA} = \overrightarrow{AB}$. Dokažite da su točke P , Q i R kolinearne (leže na istom pravcu) i nađite omjer $|PR| : |QR|$.

Točke P , Q i R su kolinearne ako i samo ako su vektori \overrightarrow{PQ} i \overrightarrow{QR} kolinearni, tj. postoji $\lambda \in \mathbb{R}$ takav da $\overrightarrow{PQ} = \lambda \overrightarrow{QR}$.

Imamo

$$\overrightarrow{PQ} = \overrightarrow{PC} + \overrightarrow{CQ} = \frac{1}{4} \overrightarrow{BC} + \frac{1}{2} \overrightarrow{CA},$$

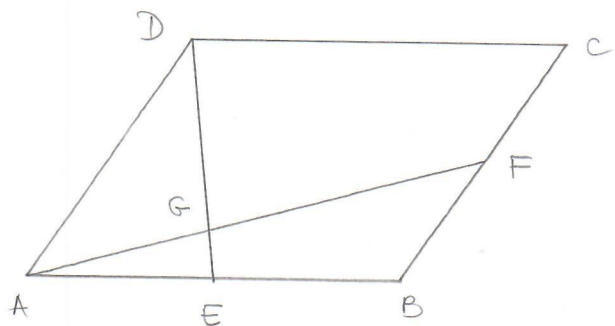
$$\overrightarrow{QR} = \overrightarrow{QA} + \overrightarrow{AR} = \frac{1}{2} \overrightarrow{CA} + \frac{1}{2} \overrightarrow{BA}$$

$$= \frac{1}{2} \overrightarrow{CA} + \frac{1}{2} (\overrightarrow{BC} + \overrightarrow{CA}) = \frac{1}{2} \overrightarrow{BC} + \overrightarrow{CA} = 2 \left(\frac{1}{4} \overrightarrow{BC} + \frac{1}{2} \overrightarrow{CA} \right) = 2 \overrightarrow{PQ}$$

$$\Rightarrow \overrightarrow{PQ} = \frac{1}{2} \overrightarrow{QR} \Rightarrow \text{točke } P, Q \text{ i } R \text{ su kolinearne}$$

Budući da je $|PQ| : |QR| = 1 : 2$, imamo $|PR| : |QR| = 3 : 2$.

5. Neka su E i F redom polovišta stranica \overline{AB} i \overline{BC} paralelograma $ABCD$, a G sjecište dužina \overline{AF} i \overline{DE} . U kojem omjeru točka G dijeli dužine \overline{AF} i \overline{DE} ?

Označimo $\vec{a} = \overrightarrow{AB}$, $\vec{b} = \overrightarrow{AD}$.

Nadalje, neka su $\lambda, \mu \in \mathbb{R}$ takvi da

$$\overrightarrow{AG} = \lambda \overrightarrow{AF}, \quad \overrightarrow{DG} = \mu \overrightarrow{DE}.$$

Zapisat ćemo vektor \overrightarrow{AG} kao linearnu kombinaciju vektora \vec{a} i \vec{b} na dva načina:

1° iz trokuta ABF slijedi

$$\overrightarrow{AG} = \lambda \overrightarrow{AF} = \lambda (\overrightarrow{AB} + \overrightarrow{BF}) = \lambda (\overrightarrow{AB} + \frac{1}{2} \overrightarrow{BC}) = \lambda \vec{a} + \frac{1}{2} \lambda \vec{b},$$

2° iz trokuta ADG i ADE dobivamo

$$\begin{aligned} \overrightarrow{AG} &= \overrightarrow{AD} + \overrightarrow{DG} = \overrightarrow{AD} + \mu \overrightarrow{DE} = \overrightarrow{AD} + \mu (\overrightarrow{DA} + \overrightarrow{AE}) = \overrightarrow{AD} + \mu (-\overrightarrow{AD} + \frac{1}{2} \overrightarrow{AB}) \\ &= \vec{b} + \mu (-\vec{b} + \frac{1}{2} \vec{a}) = \frac{1}{2} \mu \vec{a} + (1 - \mu) \vec{b}. \end{aligned}$$

Dakle,

$$\overrightarrow{AG} = \lambda \vec{a} + \frac{1}{2} \lambda \vec{b} = \frac{1}{2} \mu \vec{a} + (1 - \mu) \vec{b}$$

$$\Rightarrow (\lambda - \frac{1}{2} \mu) \vec{a} + (\frac{1}{2} \lambda + \mu - 1) \vec{b} = \vec{0}.$$

No, vektori \vec{a} i \vec{b} su linearno nezavisni (jer nisu kolinearni) pa njihova linearna kombinacija može iščezavati samo na trivijalan način. Zato

$$\begin{cases} \lambda - \frac{1}{2} \mu = 0 \\ \frac{1}{2} \lambda + \mu = 1 \end{cases} \Rightarrow \lambda = \frac{2}{5}, \quad \mu = \frac{4}{5}$$

Dakle, $\overrightarrow{AG} = \frac{2}{5} \overrightarrow{AF}$ i $\overrightarrow{DG} = \frac{4}{5} \overrightarrow{DE}$ pa je

$$|AG| : |GF| = 2 : 3, \quad |DG| : |GE| = 4 : 1.$$